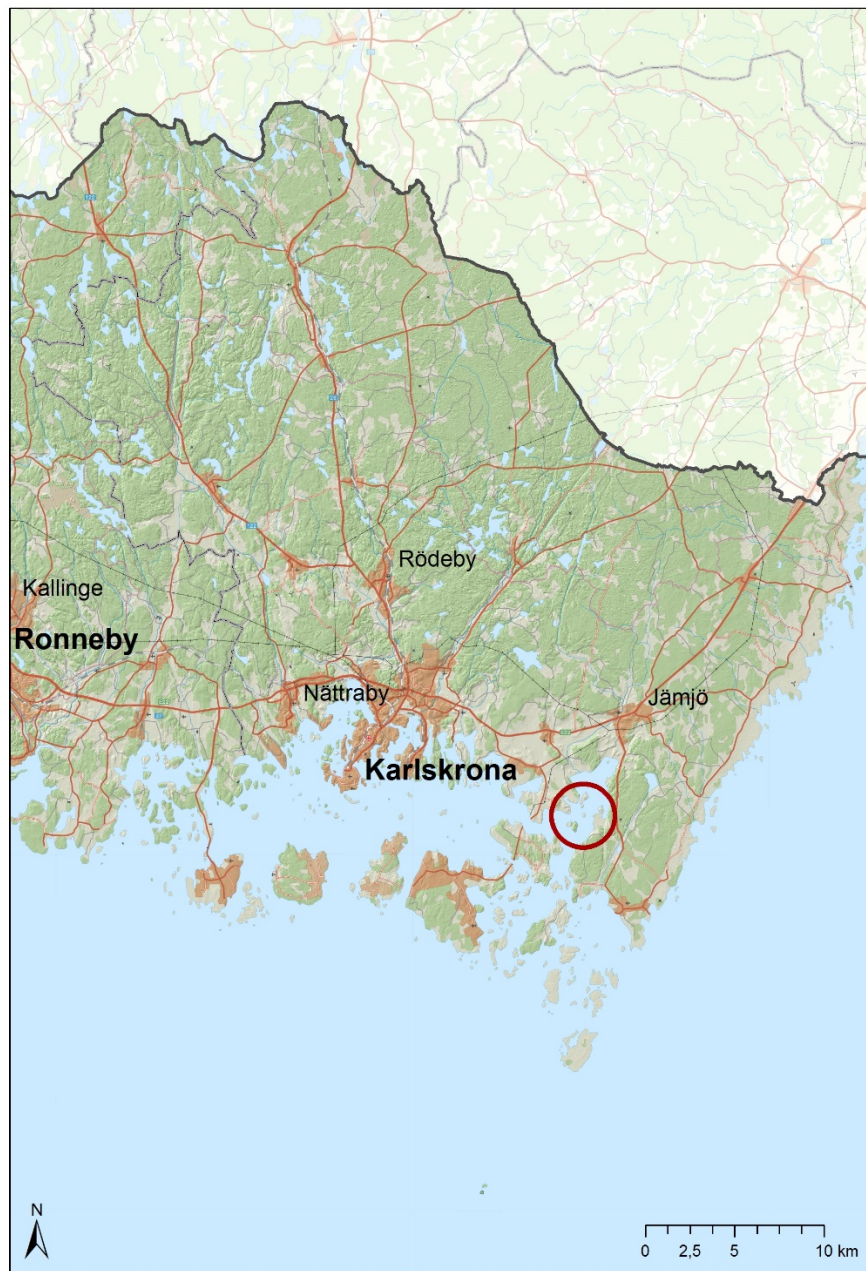

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410181 Stora Hammar-Varö-Lillö

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Jonas Warhammar

**Bevarandeplan för Natura 2000-området
SE0410181 Stora Hammar-Varö-Lillö**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 486,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-10-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Privat och statligt

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1150 - Laguner

1160 - Stora vikar och sund

1620 - Skär och små öar i Östersjön

1630 - Strandängar vid Östersjön

5130 - Enbuskmarker

6270 - Silikatgräsmarker

8230 - Hällmarkstorräng

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Stora Hammar-Varö-Lillö bidrar till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena är naturtyperna stora vikar och sund samt laguner, men också bevarandet av områdets varierade och artrika betesmarker med flera naturtyper och där havsstrandängarna, som är rikt representerade i området, har högst bevarandevärde.

Stora Hammar-Varö-Lillö uppvisar ett för östra skärgården representativt skärgårdslandskap, ålderdomligt präglad genom månghundraårig hävd. Samtliga öar har ett mycket artrikt fältskikt med höga botaniska värden. Hallarumsvikens grunda botten tillsammans med de välhävda betesmarkerna och strandängarna är av stor betydelse för såväl rastande fåglar som häckande sjöfågel och vadare.

De marina miljöernas varierande bottenförhållanden möjliggör livsmiljöer för en mångfald av djur och växter. Hallarumsviken är ett värefullt område som uppväxtmiljö och reproduktionsområde för fisk såsom gädda, abborre och sik. Det är av särskilt stor vikt att områdets förutsättningar för rekryteringen av gädda och abborre bibehålls med tanke på att området angränsar till den dåligt fungerande rekryteringen av gädda och abborre på länets ostkust och norrut.

Beskrivning av området

Stora Hammar-Varö-Lillö utgörs av ett stort land- och vattenområde i Hallarumsviken i östra Blekinges kustbygd. Det innefattar både fastland på västra och östra sidan av viken, samt öarna Björnö-Dragsö, Lille- och Långekläpp, Eneskär och Varö. Området överlappas delvis av Natura 2000-området Björnö-Varö (SE0410049) som är utpekad enligt fågeldirektivet.

Hallarumsviken är en stor grund vik som domineras av mjukbotten och djupet överstiger sällan 2 meter. Det skyddade läget och bottenstrukturen är viktig för en artrik vegetation och skapar en mångfald av livsmiljöer för fisk, kräftdjur, bottenlevande organismer och musslor. Natura 2000-området innefattar även en grund lagun och hela området har goda förutsättningar att fungera som reproduktionsområde för fisk. Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som otillfredställande på grund av övergödning och miljögifter (2013).

Lillö, i västra delen, är ett mycket mångformigt område med talrika bergspartier, lövhagar med växlande slutenhet samt invid stranden en remsa med havsstrandäng av varierande bredd. Dominerande trädslag i hagen är ek och björk, utom i söder där lind är karaktärsträd. Inom vissa delar finns ett välutvecklat buskskikt av främst hassel, slån, en, björnbär och rosarter. Floran är mycket artrik med exempelvis Adam och Eva, nattviol, mandelblomma, svinrot, gullviva och jungfrulin. Den linddominerade södra delen av området, vid viken Gölen, hävdades under 1800-talet som stubbskottsäng. Även övriga delar har hävdats som slättermark i äldre tider.

Vid Stora Rom finns en vidsträckt strandbetesmark. Det är till största delen en fuktig till våt havsstrandäng med bitvis mycket fin tuvbildning. På de fastare ytorna växer krypven, gulkämpar, trift, gåsört, bunge och smultronklöver, klöverärt och på de blötare ytorna växer strandkrypa, spikblad, salttåg, blåsäv och betad bladvass. Området är i det närmaste helt öppet, med enstaka yngre al och björk längs en kanal i östra delen. Här finns också en mindre dunge med äldre al. Som en ö mitt i strandängen ligger en holme, med ek, björk och enbuskar. Vissa delar har tidigare varit uppodlade och strandängen har i äldre tider hävdats som slättermark.

Tomtö är en hagmarksklädd urbergsö med ett tätt trädskikt som är koncentrerat till öns kuperade och blockrika centrala delar. Ek dominerar, med ett påtagligt inslag av björk, samt ett tätt buskskikt med en- och nyponbuskar, samt lövsly av ek och björk. De öppnare delarna av ön har delvis varit uppodlade i äldre tider och har en torr till frisk ängsvegetation, med arter som stagg,

darrgräs, knägräs, solvända, liten blåklocka, backnejlika, jungfrulin, ängsvädd, Adam och Eva, mandelblomma, blodrot, gråfibbla, gulmåra och vaxskivlingar. Här växer enstaka äldre, vidkroniga ekar och enstaka träd av björk, rönn, äppel och fågelbär, samt mindre buskage av slån, nypon, hagtorn och enbuskar. Delar av ön, framförallt i söder, har en välbetad havssträndäng, med arter som trift, kärrsälting, havssälting, salttåg, strandkrypa, spikblad, krypven och gåsört. Stenmurar och husgrunder finns på ön, liksom resterna av en gammal fornborg från vikingatid. De finns också rester av pålspärrar i vattenområdet utanför, vilket en gång utgjorde skydd mot annalkande fiender i Hallarumsviken.

Björnö-Dragsö är en delvis bergig ö med ett glest trädskikt av främst ek, oxel och enstaka fläder. Buskskiktet består av slån, björnbär, hagtorn, fläder, nypon och enbuskar. På Björnös södra del utbreder sig en stor tuvig havssträndäng. I de torra till friska gräsmarkerna växer blåsuga, darrgräs, rödklint, knägräs, backnejlika, ögontröst, stagg, Adam och Eva, bockrot, jungfrulin, ängsskallra, mandelblomma, baktimjan, spåtistel. I strandängen märks blåsklöver, gåsört, havssälting, strandkrypa, krypven, trift, gulkämpar. I området runt Björnö-Dragsö häckar bland annat strandskata, rödbena, större strandpipare, tofsvipa, drillsnäppa, storskrake, gravand och kricka. Under de senaste decennierna har betesdriften minskat allt mer vilket resulterat i att öarna successivt vuxit igen. Inom ramen för LIFE-projektet GRACE, som bedrivits under åren 2010-2016, har omfattande gallringar och röjningar genomförts och stora delar av Björnö och Dragsö har restaurerats.

Eneskär är en liten betesö vars västra halva domineras av slånsnår. Den östra halvan av ön är öppen med ett buskskikt av glest stående en- och rosbuskar. Gräsmarkerna har arter som knägräs, stagg, backtrift, vårbrodd, gulmåra, bockrot och backnejlika. På öns nordöstra del finns en liten strandäng med bland annat strandkrypa, saltnarv och strandkämpar.

Varö är en delvis bergig betesö med ett glest trädskikt som utgörs av enstaka björk, al, tall och gran. Buskskiktet varierar. Vissa delar av ön är helt kala och andra är helt igenvuxna av slånsnår. Vegetationen utgörs av både torra-friska gräsmarker och fuktiga havssträndängar. Här växer arter som ljung, rödklint, backnejlika, stagg, jungfrulin, Adam och Eva samt trift.

Strandängarna inom Natura 2000-området är regionalt viktiga och har stort värde för flera strandängsfåglar. Vid fågelinventeringar på Björnön-Dragsö, Lillö och Stora Hammar har bland annat häckande par av strandskata, rödbena, tofsvipa, större strandpipare, kricka, skedand och ängsbiplärka noterats.

Vad kan påverka negativt

Marin miljö

- Övergödning orsakad av näringsläckage. Effekter av övergödningen kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, kvävande algmattor, syrebrist och ändrad artsammansättning.
- Mänsklig påverkan som till exempel byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten-utvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också inverka negativt på den marina miljön.
- För stort uttag av fisk och bifångster i fisket kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet.
- Främmande arter, så som svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen.
- Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan orsaka skada på ekosystemet.

Ängs- och betesmarker

- Minskat eller upphört bete/slåtter, vilket på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.

Hela området

- Exploatering och förändrad markanvändning i området eller i omgivande marker, till exempel uppförande och drift av vindkraftverk, skogsplantering, uppodling, dikning, dränering eller andra avvattningsföretag, invallning, täktverksamhet, muddring, uppläggande av muddermassor och samhällsbyggande av olika former.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

- Djurskyddsområde (Fågelskyddsområde) enligt 7 kap. 12 § miljöbalken, med beträdnadsförbud 1 april datum – 15 juli datum, gäller för öarna: Björnö, Dragsö, Lille- och Långekläpp, Eneskär, samt västra delen av Varö.
- Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken. Strandskydd gäller generellt 100 meter från strandlinjen (ut i vattnet och inåt land). Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Inom Stora Hammar-Varö-Lillö har Länsstyrelsen 2015 beslutat om utökat strandskydd till upp till 300 meter.
- Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.
- Vattendirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.
- Havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för marin miljö fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2012:18. Förordningen syftar till att upprätthålla eller nå en god miljöstatus i havsmiljön.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.

Behov av skötselåtgärd

-Strandängen vid Stora Rom har under några år hävdats svagt. Bättre beteshävd med fler betesdjur är nödvändigt för att värdena där ska bevaras och förstärkas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1150 - Laguner

Areal: 8,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Laguner är grunda havsvikar som helt eller delvis är avsnörda från havet genom trösklar eller tät vegetation som begränsar vattenutbytet. Laguner kan ha varierande salthalt och vattenvolym beroende på avdunstning, nederbörd samt tillfälliga inflöden av havsvatten. Vegetation kan saknas helt eller vara riklig och bestå av exempelvis kransalger, nateväxter och slingerväxter, beroende på i vilket successionsstadium lagunen befinner sig i. Laguner är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för många fiskarter och viktiga för bland annat vadare och andfåglar.

Lagunen i detta område ligger norr om Stora Rom och kallas för Flagen. Den är grund och djupet understiger 1 meter. Vegetationen består av kransalgsmattor samt riktiga bestånd av bortsnate, havsnajas, axslinga och natingar (*Ruppia* spp.).

Bevarandemål

Lagunens areal ska vara minst 8,1 hektar. Utbredning av kransalgsbestånden ska inte minska liksom utbredningen av de typiska arterna bortsnate samt havsnajas. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre och mört ska vara bra.

Vattenkvaliteten ska vara god och mänsklig påverkan i form av fysiska skador, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Vattenomsättningen ska vara naturlig och långsam och vegetationen ska vara artrik. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrans.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt. Vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning. Området inventerades år 2007 och en uppföljande inventering är önskvärd.

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 301,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund är större havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Botten kan vara mjuk- eller hårbotten, men är ofta mosaikartad med artrika växt- och djursamhällen. Vikarna bör präglas av god vattenkvalitet, naturlig vattenomsättning, variation av bottensediment, artrik vegetation och naturlig artsammansättning. Naturtypen är ofta värdefull som reproduktionslokal för fiskarter som till exempel gädda, abborre, mört, löja och sik.

De grunda vikarna och sunden i detta området är skyddade från vågor och vind. Hela området är grunt, mellan 1-2 meter djupt. I sundet mellan Dragsö och Tomtö uppgår djupet dock till 8 meter. Botten domineras av mjukbotten med en rik vegetation som är måttligt övervuxen med trådalger. Typiska arter som blåstång, borstnate, axslinga, hårsärv och kransalger finns i området vilket bidrar till en gynnsam miljö för fiskyngel.

Bevarandemål

Arealen stora grunda vikar och sund ska vara minst 301,3 hektar. Området präglas av ett stort grundområde med mjukbotten samt en artrik vegetation och fauna. Utbredningen av de typiska arterna borstnate, blåstång och natingar ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre, sik och löja ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk, såsom gädda och abborre.

Vattenkvaliteten ska vara god och mänsklig påverkan i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt. Vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning. Området inventerades 2006-2007 och en uppföljande inventering är önskvärd.

1620 - Skär och små öar i Östersjön

Areal: 53,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skär och små öar består av urberg eller morän och den anslutande undervattensvegetationen ingår i naturtypen. Öarna är i regel trädlösa och utgör viktiga häckningsplatser för fåglar och uppehållsplatser för sälar. Vegetationen består av arter som är anpassade till torka, vind- och saltpåverkan samt frånvaro av egentlig jordmån. I tillfälliga eller permanenta hållkar förekommer speciellt anpassade växt- och djursamhällen, som bland annat tarmtång, andmat och krypven. I havet kring öarna märks exempelvis grönslick, snärjtång, blåstång, stenhinna, blåmusslor, havstulpaner och mossdjur.

I området finns ett antal kala skär och små öar som saknar jordmån och riklig vegetation. Skären har betydelse för fågellivet och omges av en mosaikartad botten med en rik vegetation.

Bevarandemål

Arealen ska vara minst 53,8 hektar. Utbredningen av de typiska arterna styvmorsviol, gul fetknopp, blåstång och blåmussla ska vara bestående eller öka. Området bör ha många häckande fågelarter och det ska finnas en naturlig näringstillförsel orsakad av spillning från häckande fåglar. Undervattensvegetationen ska präglas av en naturlig zonerings och djuputbredning av fastsittande alger och filtrerande djur.

Vattenkvaliteten ska vara god och den mänsklig påverkan i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt. Vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning. Området inventerades 2006-2007 och en uppföljande inventering är önskvärd.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 34,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Lillö, vid viken Gölen, finns en öppen havsstrandäng med arter som strandkrypa, gulkämpar, bunge, havssälting, kärrsälting och trift. Området har i äldre tider hävdats som slåttermark. Här häckar knölsvan, grågås, strandskata, rödbena och tofsvipa.

Vid Stora Rom utbreder sig en vidsträckt strandbetesmark. Det är till största delen en fuktig till våt havsstrandäng med tuvbildning. På de fastare ytorna växer krypven, gulkämpe, trift, gåsört, bunge och smultronklöver, klöverärt och på de blötare ytorna växer strandkrypa, spikblad, salttåg, blåsäv och betad bladvass. Området är i det närmaste helt öppet. Även denna strandäng har i äldre tider hävdats som slåttermark. Här häckar rödbena, strandskata, tofsvipa, skedand, gräsand och ängspiplärka.

På södra delarna av Tomtö finns en välbetad havsstrandäng, med arter som trift, kärrsälting, havssälting, salttåg, strandkrypa, spikblad, krypven och gåsört.

På Björnös södra del utbreder sig en stor tuvig havsstrandäng med arter som blåsklöver, gåsört, havssälting, strandkrypa, krypven, trift, gulkämpar. Här häckar gräsand, skedand, kricka, tofsvipa, rödbena, strandskata, större strandpipare och knölsvan.

På Eneskärs nordöstra del finns en liten strandäng med arter som strandkrypa, saltnarv och strandkämpar. Även på Varö utgörs delar av markerna av havsstrandängar.

Bevarandemål

Områdets strandängar ska vara minst 34,7 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Obetade tuvor och rator får dock förekomma, en mosaik av olika hårt betade ytor är gynnsamt för fågellivet. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som strandkrypa, gulkämpar, bunge, havssälting, kärrsälting, trift, klöverärt, salnarv och strandkämpar. Häckande par av strandskata, rödbena och tofsvipa ska finnas på flera platser inom området. Strandängarna ska vara helt öppna och fria från träd och buskar. Andelen ohävdsarter som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar ske regelbundet eller säsongvis.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott i alla delområden utom Stora Rom där det bedöms som ordinärt eller minskande då strandängen där varit utan hävd en tid.

5130 - Enbuskmarker

Areal: 15,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Stora Hammar-Varö-Lillö finns enbuskmarkerna på Varö. Varö är en delvis bergig betesö med ett glest trädskikt som utgörs av enstaka björk, al, tall och gran. Buskskiktet varierar. Vissa delar av ön är helt kala och andra är helt igenvuxna av slånsnår. Fältskiktet utgörs av torra-friska gräsmarker med arter som darrgräs, ljung, rödklint, backnejlika, stagg, jungfrulin, ängstarr och Adam och Eva.

Bevarandemål

Områdets enbuskmarker ska vara minst 15,9 hektar. Gräsmarkerna ska vara välhävdade och präglade av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som Adam och Eva, backnejlika, stagg och jungfrulin. Gräsmarken ska vara öppen till halvöppen och ha ett betydande inslag av gamla och/eller hävdformade enar eller låga, breda och förhållandevis glesa snår med en. I övrigt ska ett begränsat inslag av värdefulla träd och buskar finnas som en, hagtorn, nyponros, slån och vildapel. Stenmurar ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd så att dessa inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem. Träd, buskar, sly eller ohävdarter och som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 6,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 18,1 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Stora Hammar-Varö-Lillö finns de artrika gräsmarkerna på Björnön-Dragsö. Björnö-Dragsö är en bergig ö med ett glest trädsikt av främst ek, oxel och enstaka fläder. Buskskiktet består av bland annat slån, björnbär, hagtorn, fläder, nypon och enbuskar. I de torra-friska gräsmarkerna växer darrgräs, höskallra, ängsskallra, jungfrulin, knägräs, mandelblomma, pillerstarr, bockrot, backnejlika, Adam och Eva och stagg. Inom ramen för LIFE-projektet GRACE har omfattande gallringar och röjningar genomförts under åren 2010-2016 och stora delar av Björnö och Dragsö har restaurerats.

Bevarandemål

Områdets silikatgräsmarker ska vara minst 18,1 hektar. Gräsmarken ska vara starkt präglad av bete. Kärlväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter som darrgräs, höskallra, jungfrulin, knägräs, liten blåklocka, mandelblomma, pillerstarr och solvända. Träd, buskar, sly eller ohävdsarter, exempelvis hundkex, tuvtåtel, kärtistel och veketåg, som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Stenmurar ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd så att dessa inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt till gott. Bekämpning av ohävdsarter och annat uppslag, främst slån, som kommer efter en kraftig restaurering är en viktigt åtgärd för att bevarandevärdena ska behållas och förstärkas. Områden på Dragsö som inte restaurerats inom GRACE-projektet är igenväxta.

8230 - Hällmarkstorräng

Areal: 2,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Lillö finns några mindre hällmarksområden med lågvuxen och gles vegetation. Hällarna är oftast mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte med torktåliga kärlväxter, lavar och mossor. Bland noterade kärlväxter kan nämnas tjärblomster. Träd- och buskskiktet är glest.

Bevarandemål

Hällmarksområdena är öppna och arealen är minst 2,2 hektar. Träd och buskar, exempelvis björksly, som bedöms som igenväxningsvegetation förekommer inte. Kärlväxtfloran domineras av konkurrenssvaga arter som tjärblomster.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 4,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 5,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inom Stora Hammar-Varö-Lillö finns de trädklädda betesmarkerna främst på Tomtö och Björnö. Tomtö är en hagmarksklädd urbergsö med ett tätt trädskikt som är koncentrerat till öns kuperade och blockrika centrala delar. Ek dominerar, med ett påtagligt inslag av björk, samt ett tätt buskskikt med en- och nyponbuskar, samt lövsly av ek och björk. Några grövre ekar finns och det är rikligt med död ved. Odlingsrösen och stenvägar finns i området.

På Björnö finns två trädklädda betesmarker med äldre betespräglade ekar. Floran är här intressant med arter som darrgräs, jungfrulin, pillerstarr, ängsviol och gökärt. Inom ramen för LIFE-projektet GRACE har de trädklädda betesmarkerna på Björnö restaurerats under åren 2010-2015.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 15,4 hektar. Bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat med inslag av grova ekar. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett inslag genom en variation mellan täta respektive öppna delar, samt bryn. Blommande och bärande buskar och träd, som hagtorn, rosor och slån, ska finnas i solexponerade lägen. Jätteträd och efterträdare till dessa ska stå fritt med solexponerade stammar. Stenvägar och odlingsrösen ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd så att dessa inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

Dokumentation

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen. 2016. www.artportalen.se (uttag 2016-06-29).
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi
- Jordbruksverket. 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig: <https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1985. Föreskrifter med förbud till skydd för djurlivet i Blekinge läns skärgård. Dnr. 11.122-870-83.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2015. Beslut om utvidgat strandskydd för Karlskrona kommuns kust och skärgård, Blekinge län, Dnr 511-2099-2014
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2015. Uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter, samt negativa indikatorarter. Opublicerat material.
- Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Rikets allmänna kartverk 1915-1919. Häradsekonomiska kartan, Blekinge, Torhamn (49). Digitalt material © Lantmäteriet. www.lantmateriet.se.
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 3821-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 4176-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 4021-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 3875-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 3891-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 3911-1993
- Skogstyrelsen. 1993. Nyckelbiotop. Ärendebeteckning: N 3892-1993
- VISS VattenInformationsSystem Sverige. 2016. www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-08-01).

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410181 Stora Hammar-Varö-Lillö

